

N:o 28.

Af herr **E. A. Zotterman**, med förslag till ändrad lydelse af 22 kap. 4 § ärfdabalken.

I kap. 22 ärfdabalken bestämmes, hvad som är en förmyndares pligt och skyldighet. Genom § 1 ålägges han noga underrätta sig om den omyndiges arf i löst och fast; genom § 3 förbjudes han bort-sälja omyndiga barns jord och fasta gods, utan i nöd och trångmål, äfvensom att dem skifta, utan till barnens nytta, och han ålägges taga närmaste fränders råd och domarens samtycke till det köpet eller skiftet, allt på sätt som i jordabalken sägs; och genom § 4 föreskrifves, huru den omyndiges lösören och redbara penningar skola af förmyndaren handhafvas. Denna § är af följande lydelse: »De lösören, som omyndig ej sjelf behöfver, böra till hans nytta föryttras, och hans redbara penningar skall förmyndaren så förränta och förkofra, som bäst och säkrast pröfvas. Men ej må förmyndaren sjelf handla till sig något af den omyndiges gods, löst eller fast.»

Af dessa bestämmelser finner man en betydlig skilnad i frihet för förmyndaren, meddelad honom genom § 4, än genom § 3.

Onekligen är uppdraget att vara andras förmyndare ett ganska grannliga och maktpåliggande förtroendeuppdrag. Om det också under vissa omständigheter kan vara kinkigt nog att finna en lämplig förmyndare, så lyckas man dock i vanliga fall att erhålla personer, som till detta uppdrag äro fullt kvalificerade. Då går det den omyndige väl. Men det händer icke så sällan, att förmynderskapet eftersträfvast af egoistiska bevekelsegrunder. I dessa fall går det vanligen den omyndige

illa. Huru ofta får man därför icke höra talas om myndlingar, som genom deras förmyndares åtgärder råkat förlora hela sin egendom!

Om någon är i behof af lagens skydd mot öfvergrepp, så är det visserligen den omyndige. Lagstiftaren har också visat sig vara angelägen att hägna om den omyndiges rätt. Men huru väl man än sökt hägna, har alltid något kryphål funnits, genom hvilket man sökt draga sig till godo fördelar på den omyndiges bekostnad.

Ett sådant kryphål har man funnit uti nyss citerade § 4, i den bestämmelsen nemligen, att den omyndiges »redbara penningar skall förmyndaren så förränta och förkofra, som bäst och säkrast pröfvas». Det har nemligen visat sig, att då den ene förmyndaren ansett sin myndlings penningar bäst och säkrast förräntas och förkofras, om de utlånades mot första inteckning i jordbruksfastighet, så har hans efterträdare ansett sig böra säga upp dessa medel och sedan låna ut dem åt en af sina mycket skuldsatta vänner, och det mot vanlig revers och en persons borgen. Förmodligen har den nye förmyndaren företagit denna operation för att dermed på bästa och säkraste sättet förränta och förkofra den omyndiges redbara penningar?! Eller ock har han på grund af den frihet § 4 meddelar honom dristat att mot bättre vetande försätta sin myndling uti den obehagliga ställningen, att han hvilken dag som helst kan riskera få konstatera sitt totala utarmande.

Det svider verkligen i hjertat, då man tänker på, att så har händt, att sådant händer och att sådant allt fortfarande kan komma att ske.

Man har fäst min uppmärksamhet på detta onda och bedt mig motionera i syfte att råda bot deremot, och jag har icke längre kunnat uraktlåta att, i hvad på mig ankommer, gå de uttalade önskningarna till mötes.

Måhända vill man, med åberopande af lagen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom den 18 april 1884, framhålla, att omyndiges egendom genom denna lag skyddats i den mån sådant skydd genom lag kan ges. För min del erkänner jag värdet af denna lag, men erfarenheten lägger i dagen, att denna lag ensam ej kan lemna tillräckligt skydd i det fall, hvarom nu är fråga.

Må jag belysa detta mitt påstående med ett par exempel: 1:o) Antag t. ex. att ordföranden i den, lät mig säga, rådstufvurätt, der klander skall ske mot förmyndarens sätt att förvalta sitt förmynderskap, ej blott är den, genom hvilkens speciella åtgöranden samme förmyndare tillsatts,

utan äfven den, som befinnes hafva utfärdat revers å den myndlings medel, hvarom fråga är. Kan det vara angenämt för den ordföranden att handlägga ärendet? Kan det ens komma i fråga, att han får göra det? Hvem skall döma i målet? Saken torde bli än svårlostare, om ene bittaren i rätten är god man och skall hafva tillsyn öfver förmynderskapet i fråga. Ännu mer inkrånglad synes mig frågans lösning bli, om stadens fiskal är den klandrade förmyndaren.

2:o) Ett annat exempel är detta: En person har, för att komma åt sin myndlings penningar, lyckats intrigera sig till förmynderskapet. Ingenting hindrar denne samvetslöse förmyndare att när som helst, förr eller senare efter penningarnas mottagande så till sin fördel använda dem, att de äro förlorade för honom, som egde dem. Hvad hjälper i sådant fall myndlingen, att man väcker åtal mot förmyndaren, då ju det onda, som man velat förekomma, redan är ett fullbordadt faktum!

Det onda bör motas, men frågan gäller, på hvad sätt man bäst skall finna det verksammaste medlet. För min del vågar jag tro, att nu omhandlade onda väsentligen skall häfvas, om förmyndaren förlorar den oinskränkta pröfningsrätt att efter behag placera omyndigs penningar, som § 4 nu tillerkänner honom. Förmyndaremedel böra, synes det mig, på inga villkor få utlånas mot vanlig revers eller af förmyndaren personligen disponeras, utan bör förmyndare vara skyldig att i den omyndiges namn utlåna sådana mot första inteckning i fastighet eller ock att deponera medlen i säker bankinrättning.

Genom en sådan åtgärd skulle man, utom den trygghet man derigenom beredde den omyndige, betaga förmyndaren många obehag och ledsamheter likasom i betydlig mån inskränka jagten efter förmynderskap för penningarnas skull.

Jag tillåter mig därför härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del behagade bestämma, att § 4 kap. 22 ärfdabalken måtte få följande förändrade lydelse:

De lösören, som omyndig ej sjelf behöfver, böra till hans nytta föryttras, och hans redbara penningar skall förmyndaren i den omyndiges namn *antingen genom utlåning mot första inteckning i fastighet eller genom deposition i säker bankinrättning* så förränta och förkofra, som bäst och säkrast *ske kan*. Men ej må

förmyndaren själf handla till sig något af den omyn-
diges gods, löst eller fast.

Om remiss till lagutskottet anhålles; och torde utskottet företaga
de ändringar uti formuleringen, hvilka möjligen kunna komma att anses
nödvändiga.

Stockholm den 25 januari 1894.

E. A. Zotterman.

I motionens syfte instämmer

Oscar Larsson.